

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΑΔΗΣΥ)

7ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 03 Ιανουαρίου 2025 με την εξής σύνθεση: Αλίκη Μαρκάκη Πρόεδρος, Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου-Εισηγήτρια και Δημήτριος-Γεώργιος Πατσίκας, Μέλη.

Για να εξετάσει την, από 25.11.2024, προδικαστική προσφυγή με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1740/27.11.2024 του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ... με την επωνυμία ... (εφεξής η αναθέτουσα αρχή), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται όπως ακυρωθούν συγκεκριμένοι όροι της αριθ. .../2024 διακήρυξης της αναθέτουσας αρχής, που εκδόθηκε στο πλαίσιο του δημόσιου ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού με τίτλο: «...», εκτιμώμενης αξίας ...€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α 24%, κωδικός CPV: ..., με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής (με αριθ. πρωτ. .../... ... 2024 διακήρυξη, συστημικός αριθμός Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ: ...).

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια Χρυσάνθη Αν. Χαραλαμποπούλου.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής έχει προσκομιστεί, ελεγχθεί και δεσμευτεί το υπ' αριθ. ..., ποσού δέκα πέντε χιλιάδων ευρώ (15.000,00€) αναλογούν παράβολο υπέρ Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 363 παρ. 1 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και 5 παρ. 1 του π.δ. 39/2017 «Κανονισμός Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της ΑΕΠΠ» (Α' 64) (εφεξής Κανονισμός).

2. Επειδή, η προσφεύγουσα άσκησε την, από 25.11.2024, προδικαστική προσφυγή της, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης ΕΑΔΗΣΥ 1740/27.11.2024, με χρήση του τυποποιημένου εντύπου της Αρχής, όπως προβλέπεται από τα άρθρα 362 παρ. 2 του ν. 4412/2016 και 8 παρ. 2 του Κανονισμού.

3. Επειδή, η προσφεύγουσα προσβάλλει εμπρόθεσμα την ως άνω διακήρυξη, καθόσον η κατ' αυτής προδικαστική προσφυγή έχει κατατεθεί εντός της προθεσμίας που ορίζουν τα άρθρα 361 παρ. 1 περ. (γ) του ν. 4412/2016 και 4 παρ. 1 περ. (γ) του Κανονισμού. Σημειώνεται ότι η προσβαλλόμενη διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής, αναρτήθηκε στην πλατφόρμα του ΚΗΜΔΗΣ και στον διαδικτυακό τόπο του επίμαχου διαγωνισμού (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ) στις ... .. .2024.

4. Επειδή, η προσφεύγουσα, η οποία δραστηριοποιείται στο υπό ανάθεση αντικείμενο (...), στρέφεται κατά συγκεκριμένων τεχνικών προδιαγραφών του Παραρτήματος Ι της επίμαχης διακήρυξης, οι οποίες, ως υποστηρίζει, περιορίζουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό και «φωτογραφίζουν» τα προϊόντα συγκεκριμένης εταιρίας, εισάγοντας έτσι δυσμενή διάκριση σε βάρος των λοιπών οικονομικών φορέων που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στην προκείμενη διαδικασία. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι: i) λόγω της ασάφειας της διακήρυξης ως προς τη δήλωση του κόστους των συμπληρωματικών υλικών που απαιτούνται για ..., δεν δύναται να συντάξει ορθή οικονομική προσφορά, ii) λόγω της θέσπισης καταχρηστικών και «φωτογραφικών» προδιαγραφών σε σχέση με την 1^η Ομάδα ..., οι οποίες αφορούν στη διενέργεια της ... «...» και στις προβλεπόμενες ... της προσφερόμενης ... και ..., αποκλείεται από τον διαγωνισμό και iii) η καθολική απαγόρευση της υπεργολαβικής ανάθεσης της σύμβασης σε τρίτους, σύμφωνα με την παρ. 4.4.1. της διακήρυξης, καθιστά δυσχερή, άλλως αδύνατη την συμμετοχή της στην εν λόγω διαδικασία.

5. Επειδή, όσον αφορά την προσφυγή κατά όρων διακήρυξης, ο προσφεύγων πρέπει να επικαλεσθεί άμεση βλάβη από τον όρο της διακήρυξης, ο οποίος παραβιάζει κατ' αυτόν τους κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου ή τα εφαρμοστέα για την ανάδειξη του κριτήρια, σε σημείο που να αποκλείει ή να καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό (βλ. ενδεικτικά ΕΑ ΣΤΕ 148/2016 Ολομ., ΕΑ ασφ. μέτρα 415/2014, Δημήτριος Γ. Ράικος, «Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων», Β' έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2017, σελ. 756). Ως επίκληση βλάβης, νοείται όχι η απλή επίκληση παρανομίας ή η κατά γενικό τρόπο προβολή παραβάσεως διαφόρων διατάξεων οποιουδήποτε επιπέδου, αλλά η επίκληση των συγκεκριμένων και αρκούντως

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

εξειδικευόμενων (και τεκμηριωμένων, ενόψει των συνθηκών) στοιχείων, που αφορούν τη νομική ή πραγματική κατάσταση του συγκεκριμένου ενδιαφερόμενου, εκ των οποίων, είτε αποκλείεται, είτε καθίσταται υπερβολικά δυσχερής η συμμετοχή του στον διαγωνισμό, είτε προδιαγράφεται (άμεσα ή έμμεσα) εις βάρος του το αποτέλεσμα του, λόγω αδυναμίας του να εκπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, ανεξαρτήτως της μη συμμετοχής της στην ένδικη διαδικασία (ΣΤΕ 1259/2019), ενώ εάν, στη συνέχεια λάβει μέρος στον διαγωνισμό, θα πρέπει, προκειμένου να θεωρηθεί ότι ασκεί την αίτηση αυτή με έννομο συμφέρον, η συμμετοχή του στον διαγωνισμό να συνοδεύεται από τη διατύπωση επιφυλάξεως ως προς τη νομιμότητα του όρου ή των όρων της διακήρυξης από τους οποίους βλάπτεται (βλ. Ε.Α. 352/2018, 86/2018, ΔΕΦΑΘ (Αναστ.) 44/2015, (Ασφ) 561/2013, ΣΤΕ(ΕΑ) 314/2013, ΣΤΕ (ΕΑ) 472/2012, ΣΤΕ 1415/2008 Ολομ. κλπ και, μεταξύ άλλων, αποφάσεις ΑΕΠΠ 578/2018, Α370/2019. Α129/2021 κλπ).

6. Επειδή, η βλάβη, ως βασικό στοιχείο της θεμελίωσης του εννόμου συμφέροντος, πρέπει να προσδιορίζεται ειδικώς (ΣΤΕ 1995/2016). Οφείλει, δηλαδή, ο προσφεύγων να επικαλείται τις δυσμενείς μεταβολές που επέρχονται σε βάρος του από την πράξη προς θεμελίωση εννόμου συμφέροντος για την άσκηση προσφυγής (βλ. ΣΤΕ 3905/2004). Σε κάθε περίπτωση, ανεξαρτήτως προβολής του από την αναθέτουσα αρχή ή τον παρεμβαίνοντα, το έννομο συμφέρον ελέγχεται αυτεπαγγέλτως από την αρμόδια κατά περίπτωση σύνθεση εξέτασης της προσφυγής ως και από τον δικαστή (βλ. ΣΤΕ 2080/2016, 5/2006, 3078/2005, 1461/2003 κλπ). Εξετάζεται, δε, η ύπαρξη του εννόμου συμφέροντος με βάση τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος και τα στοιχεία του φακέλου που προσκομίστηκαν (ΣΤΕ 928/2004), υπό την έννοια ότι δεν δύναται το αρμόδιο όργανο να συμπληρώσει τη θεμελίωση του εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος καθόσον το βάρος απόδειξης για την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος φέρει ο τελευταίος (ΣΤΕ 4524/2009, 3900/2006) και μόνο προαποδεικτικώς (ΣΤΕ 1898/2016, 7μελής), ήτοι στην περίπτωση της προσφυγής με την κατάθεσή της.

7. Επειδή, στις 11.12.2024 η οικεία αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε εκπροθέσμως το με αριθ. πρωτ. .../11.12.2024 έγγραφο απόψεων σε σχέση με την υπό κρίση προσφυγή, το οποίο δεν δύναται να ληφθεί νομίμως υπόψη από την Αρχή (βλ. άρθ. 365 παρ. 1β του ν. 4412/2016, όπου ορίζεται ότι:

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

«Διαβιβάζει στην ΑΕΠΠ, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα κατάθεσης, τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης, τα αποδεικτικά κοινοποίησης της περ. α' της παρ. 1, στους ενδιαφερόμενους τρίτους και τις απόψεις της επί της προσφυγής. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί στις απόψεις της να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης με την προδικαστική προσφυγή πράξη.»).

8. Επειδή, στις ... ..2024, η προσφεύγουσα υπέβαλε εμπροθέσμως υπόμνημα, σύμφωνα με το άρθρο 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, το οποίο ελήφθη υπόψη από την Αρχή.

9. Επειδή, από την επισκόπηση του συνόλου των στοιχείων της εξεταζόμενης υπόθεσης, προκύπτουν τα εξής:

• **1^{ος} λόγος προσφυγής: ασάφεια των όρων της διακήρυξης που ρυθμίζουν την σύνταξη της οικονομικής προσφοράς**

A) Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατή η σύνταξη ορθής οικονομικής προσφοράς στον υπόψη διαγωνισμό, λόγω της ασάφειας της με α/α 3 προδιαγραφής που τέθηκε στην ενότητα Β του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης όσον αφορά στα συμπληρωματικά υλικά που απαιτούνται για ... . Ως ειδικότερα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από την επισκόπηση των σχετικών όρων δεν καθίσταται σαφές εάν το κόστος των εν λόγω υλικών θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην τιμή του ... ανά ..., που θα δηλωθεί στον Πίνακα ανάλυσης κόστους του Παραρτήματος Ι ή εάν θα πρέπει να δηλωθεί και στις αντίστοιχες στήλες του Πίνακα αυτού.

B) Στο άρθρο 2.4.4. της διακήρυξης ορίζεται -μεταξύ άλλων- ρητώς ότι: «*Η Οικονομική Προσφορά συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο ανάθεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα Ι και στο Παράρτημα ΙΙ-Υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς της παρούσης.*». Επίσης, στην με α/α 3 προδιαγραφή της ενότητας Β: «...» του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης (βλ. σελ. 56), προβλέπονται τα εξής: «*Για κάθε ... θα δοθεί συνολική τιμή ανά ... η οποία θα προκύπτει ρητά από την τιμή ... και θα συμπεριλαμβάνει όλα τα αναγκαία ... που απαιτούνται για την .... Στον Πίνακα ανάλυσης κόστους θα πρέπει να αναγράφονται σαφώς στις αντίστοιχες στήλες τα εξής: Αναλυτικό κόστος ... ανά ..., Αναλυτικό κόστος των ... ανά ..., Αναλυτικό κόστος αναλωσίμων ανά ..., Ακέραιος αριθμός & κόστος ...*».

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

Περαιτέρω, σε συμμόρφωση με το Υπόδειγμα του Πίνακα 1 του Παραρτήματος II («Υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς»), ο υποψήφιος υποχρεούται να δηλώσει την συνολική τιμή ανά ... και το σύνολο κόστος αυτών προ Φ.Π.Α. Μάλιστα, κάτω από τον Πίνακα 1 του Παραρτήματος II έχει τεθεί η εξής υποσημείωση: *«Στην προσφερόμενη τιμή ανά ... θα πρέπει να συμπεριληφθεί το κόστος όλων των υλικών (... κτλ) που απαιτούνται για τη διενέργεια των ....»*. Λαμβανομένου υπόψη ότι τα ζητούμενα είδη αποτελούν ... με ..., και επομένως απαιτούνται περισσότερα του ενός υλικά για τη διεξαγωγή των ..., στο Παράρτημα II της διακήρυξης τέθηκε και Πίνακας 2, υπό τον τίτλο: *«...»*, στον οποίο ο υποψήφιος οικονομικός φορέας υποχρεούται να καταχωρήσει την ποσότητα των ..., ... κλπ για κάθε είδος ... επί το κόστος κάθε ..., προκειμένου να αποδοθεί το συνολικό κόστος των ... για κάθε ... . Μάλιστα, κάτω από τον Πίνακα 2 του Παραρτήματος II έχει τεθεί η εξής υποσημείωση: *«Οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να συμπληρώσουν τον ανωτέρω πίνακα, όπου για κάθε ... θα αναγράφονται αναλυτικά τα ..., ... και κάθε λοιπά απαραίτητα υλικά που απαιτούνται για τη ... του συνολικού αριθμού των ... σε ... . Για κάθε τμήμα το τελικό ποσό του πίνακα 1 θα πρέπει να είναι απόλυτα σύμφωνο με το τελικό ποσό του πίνακα 2.»*. Όπως προκύπτει από την ως άνω υποσημείωση, αλλά και από τις στήλες του Πίνακα 2 του Παραρτήματος II της διακήρυξης, ο Πίνακας αυτός αποτελεί Υπόδειγμα και για τις ποσότητες των συμπληρωματικών υλικών επί της τιμής ..., ώστε να αποδοθεί το συνολικό κόστος των εν λόγω υλικών. Επομένως, το κόστος των ... διαιρούμενο με τον αριθμό ... στον οποίο αυτό αντιστοιχεί, αποδίδει την τιμή ανά ..., η δε άθροιση αυτών θα πρέπει να καταχωρηθεί στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος II για κάθε ... . Από τα ανωτέρω αναφερόμενα, συνάγεται ότι η μεθοδολογία σύνταξης και ανάλυσης της οικονομικής προσφοράς έχει διατυπωθεί με σαφήνεια στην εν θέματι διακήρυξη και δη, κατά τρόπο ώστε να είναι ευχερώς αντιληπτή από τους δραστηριοποιούμενους στον οικείο κλάδο οικονομικούς φορείς απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας, η οποία, άλλωστε, ουδέποτε ζήτησε σχετικές διευκρινίσεις από την αναθέτουσα αρχή, αν και είχε το δικαίωμα τούτο. Συνεπώς, ο 1^{ος} λόγος της υπό κρίση προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος.

• **2ος λόγος προσφυγής: θέσπιση «φωτογραφικών» απαιτήσεων σε σχέση με τη ... της ... της ... σε ...**

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

A) Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η θέσπιση στην ενότητα Δ του Παραρτήματος Ι απαίτησης περί προμήθειας τουλάχιστον δύο (2) έως τριών (3) ..., στις οποίες θα πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, και η ... της ..., σε συνδυασμό με τη θέσπιση απαίτησης, κατά την οποία τα προς προμήθεια ... συστήματα θα πρέπει να είναι ίδια μεταξύ τους, καθιστά αδύνατη και πάντως, ουσιωδώς δυσχερή, τη συμμετοχή της στον υπόψη διαγωνισμό. Και τούτο, διότι: α) η ... (κωδ. ...) περιλαμβάνεται τόσο στην 1^η Ομάδα ..., όσο και στην 4^η Ομάδα ... της διακήρυξης, με συνέπεια, ο διαγωνιζόμενος να πρέπει εν τέλει να προσφέρει τέσσερις (4) αναλυτικές ... και όχι τουλάχιστον δύο έως τρεις (το ανώτατο), ως ζητείται στην προσβαλλόμενη τεχνική απαίτηση και β) οι απαιτήσεις της επίμαχης απαίτησης καλύπτονται μόνο από την εταιρεία «...». Ως μάλιστα χαρακτηριστικά αναφέρει η προσφεύγουσα, η απαίτηση διενέργειας της ... της ... στους ... της 1^{ης} Ομάδας ... δεν είναι ορθή, διότι η ως άνω ... διενεργείται πλέον μόνο σε ... της 4^η Ομάδας ..., χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα στην αμεσότητα και την ταχύτητα των αποτελεσμάτων της.

B) Στην υποενότητα II: «Τεχνικές Προδιαγραφές Αναλυτικών Συστημάτων» της ενότητας Δ: «...» του Παραρτήματος Ι: «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ» της παρούσας διακήρυξης (βλ. σελ. 62), προβλέπεται ότι: «*Να διατεθούν τουλάχιστον 2, αλλά όχι περισσότερα από 3 ίδια ... συστήματα, τα οποία συνολικά θα πρέπει να διαθέτουν: α) ... (δύο έως τρεις ...), β) Παραγωγικότητα ... (...) ... (δύο έως τρεις ...), γ) Παραγωγικότητα ... (δύο έως τρεις ...)*». Επίσης, από την επισκόπηση του Πίνακα Α της 1^{ης} Ομάδας ...: «...» (βλ. σελ. 58 της διακήρυξης), προκύπτει ότι στην 1^η Ομάδα ... περιλαμβάνεται και η ... «...» (κωδ. ...), ενώ η ίδια ως άνω ... περιλαμβάνεται και στην 4^η Ομάδα ...: «...» (βλ. σχετικό Πίνακα, σελ. 68 της διακήρυξης).

Γ) Στην προκείμενη περίπτωση, γίνεται δεκτό ότι η ... της ... της 4^{ης} Ομάδας ... με ..., θα διενεργηθεί για να εξυπηρετηθούν μεμονωμένα ειδικά περιστατικά (πχ ...), δηλαδή όταν απαιτούνται περισσότερες παράμετροι, όπως τα ..., κατ' απαίτηση των ... και προς διευκόλυνσή τους. Μάλιστα, δεδομένου ότι η διενέργεια της επίμαχης ... σε ... απαιτεί ..., ήτοι, προϋποθέτει μεγαλύτερο χρόνο έκδοσης του αποτελέσματος, αλλά και απασχόληση επιπλέον προσωπικού, τυγχάνει δικαιολογημένη η θέσπιση της προσβαλλόμενης τεχνικής απαίτησης, στην οποία προβλέπεται η διενέργειά της από ... . Ειδικότερα, από το σαφές γράμμα της τεθείσας για την 1^η Ομάδα ... τεχνικής

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

προδιαγραφής, συνάγεται ότι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς είναι υποχρεωμένοι να προσφέρουν τουλάχιστον 2 ..., ώστε το ... να διαθέτει εφεδρικό ... σε περίπτωση βλάβης του ενός και όχι περισσότερα από 3 ..., καθώς η προσθήκη επιπλέον συστημάτων θα είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί σημαντικά ο χρόνος ενασχόλησης του περιορισμένου ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει το ... για την προετοιμασία και τον χειρισμό των εν λόγω συστημάτων, αλλά και το κόστος του ..., λόγω της ανάγκης εκτέλεσης επιπλέον ... . Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε προσηκόντως, ήτοι με την προσκόμιση των κατάλληλων αποδεικτικών μέσων, ότι η προσβαλλόμενη τεχνική προδιαγραφή είναι «φωτογραφική» και εισάγει αθέμιτη διάκριση υπέρ των συστημάτων της εταιρείας «...». Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι, ως προέκυψε από την επίσημη ιστοσελίδα της εν λόγω εταιρείας (βλ. ...), αυτή προσφέρει τους ... «...» και επομένως, με την προσφορά τριών (3) ίδιων ... «...» επιτυγχάνεται συνολική παραγωγικότητα ... την ώρα, ... την ώρα και ... την ώρα, υπερκαλύπτοντας τις απαιτήσεις της διακήρυξης. Ωστόσο, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από την νομολογία, ακόμη και ο ισχυρισμός ότι οι πλησσόμενοι όροι των προς προμήθεια ειδών αποτελούν «φωτογραφική» περιγραφή των προϊόντων τα οποία κατασκευάζει ή προμηθεύει μόνο μία συγκεκριμένη κατονομαζόμενη εταιρεία και ίδια το γεγονός της ταύτισης των πλησσομένων προδιαγραφών με προϊόντα της εν λόγω εταιρείας δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι οι προδιαγραφές είναι φωτογραφικές (ad hoc ΔΕφαΘ 296/2013, 885/2012 (ασφ.), ΣΤΕ ΕΑ 9/2015, 676/2011, 429, 1140, 1024, 1025, 836/2010, 829,201/2007), ιδίως όταν δεν γίνεται προσκόμιση και επίκληση στοιχείων προς απόδειξη της πραγματικής βάσης του ισχυρισμού τούτου και ίδια αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι το αναφερόμενο ως «φωτογραφιζόμενο» προϊόν και μόνον αυτό διαθέτει τις πλησσόμενες προδιαγραφές (ad hoc ΣΤΕ ΕΑ 836, 429, 1025, 1140/2010, 474/2009,1317/2007). Επιπροσθέτως, ως προέκυψε από την επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας «...», που προσφέρει τους ... «...» (βλ. ...), η εταιρεία αυτή πληροί την επίμαχη απαίτηση, αφού με την προσφορά τριών (3) ίδιων ... «...» επιτυγχάνεται συνολική παραγωγικότητα ... την ώρα, ... την ώρα και ... την ώρα.

Τέλος, επισημαίνεται ότι κατά πάγια νομολογία, η αναθέτουσα αρχή είναι κατ' αρχήν ελεύθερη να διαμορφώνει, κατά την κρίση της, τους όρους της

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

διακήρυξης για την ανάθεση σύμβασης προμήθειας, ως προς τα προς προμήθεια προϊόντα, καθορίζοντας τις τεχνικές προδιαγραφές και τις ανάγκες της από ποσοτική και ποιοτική άποψη, η δε θέσπιση με τη διακήρυξη των προδιαγραφών που κρίνει πρόσφορες ή αναγκαίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού εκ μόνου του λόγου ότι συνεπάγεται αδυναμία συμμετοχής στον διαγωνισμό ή καθιστά ουσιωδώς δυσχερή την συμμετοχή σ' αυτόν των διαγωνιζομένων, των οποίων τα αγαθά δεν πληρούν τις προδιαγραφές αυτές, δεδομένου ότι από τη φύση τους οι προδιαγραφές περιορίζουν τον κύκλο των ... να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό προσώπων, η δε σκοπιμότητα της θέσπισής τους απαραδέκτως αμφισβητείται από τον προτιθέμενο να μετάσχει στον διαγωνισμό (ΣΤΕ ΕΑ 201/2017, 124/2015, 9/2015, 354/2014). Καταληκτικά, γίνεται εν προκειμένω δεκτό ότι η διενέργεια της ...«...» της 1ης Ομάδας ... σε ... με μεγάλη παραγωγικότητα (και όχι αποκλειστικά σε ...), δύναται να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των ... και ... του ... για την παρακολούθηση (monitoring) και τον τακτικό έλεγχο των ... με ..., με στόχο την σωστή ρύθμισή του και ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα – η οποία, ως προελέχθη, ουδόλως απέδειξε ότι μόνο μια εταιρεία του οικείου κλάδου πληροί τις απαιτήσεις του επίμαχου όρου – απαραδέκτως αμφισβητεί την σκοπιμότητα του όρου αυτού, επιχειρώντας να καθορίσει τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης, σύμφωνα με τα δικά της επαγγελματικά συμφέροντα. Με βάση τα προλεχθέντα, ο 2^{ος} λόγος της υπό κρίση προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος.

• 3^{ος} λόγος προσφυγής: θέσπιση «φωτογραφικών» απαιτήσεων ως προς τη ζητούμενη ...

A) Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η με α/α 5 προδιαγραφή που τέθηκε στο Παράρτημα Ι της διακήρυξης ως προς τη ζητούμενη ... καθιστά αδύνατη, άλλως, ουσιωδώς δυσχερή την συμμετοχή της στον υπόψη διαγωνισμό, καθώς η ... που προτίθεται να προσφέρει διαθέτει έως ..., ενώ στη διακήρυξη ζητούνται καταχρηστικώς ... . Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, ο επίμαχος όρος θέτει αδικαιολόγητα εμπόδια στον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι το πλήθος των απαιτούμενων ... του Πίνακα Α της 1^{ης} Ομάδας ..., οι οποίες εκτελούνται σε ..., είναι μόλις ... .

Β) Στην υποενότητα II: «Τεχνικές Προδιαγραφές ...» της ενότητας Δ του Παραρτήματος Ι της ένδικης διακήρυξης (βλ. με α/α 5 προδιαγραφή, σελ. 63), προβλέπεται ότι η προς προμήθεια ... θα πρέπει «να διαθέτει ... χώρο ...για τουλάχιστον ...».

Ως προς τον ανωτέρω λόγο προσφυγής, ισχύουν *mutatis mutandis* όσα προαναφέρθηκαν κατά την εξέταση του 2^{ου} λόγου προσφυγής για τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να διαμορφώνει, κατά την κρίση της, τους όρους της διακήρυξης που αφορούν στα προς προμήθεια προϊόντα, καθορίζοντας τις τεχνικές προδιαγραφές που κρίνει πρόσφορες ή αναγκαίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της. Άλλωστε, κατά πάγια νομολογία, δεν αποκλείεται τυχόν περιορισμός του κύκλου των συμμετεχόντων, ως εκ των απαιτήσεων συγκεκριμένων προδιαγραφών, εάν με αυτές οι συγκεκριμένες προδιαγραφές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται (ΣτΕ 1105/2010, πρβλ. ΣτΕ. 365/2007, Ε.Α. ΣτΕ 267/2008). Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι λόγοι με τους οποίους ο προτιθέμενος να μετάσχει στον διαγωνισμό επιχειρεί, υπό την μορφή της κατά τρόπο γενικό αμφισβητήσεως της νομιμότητας συγκεκριμένων όρων της διακηρύξεως, να προσδιορίσει, κατά τις δικές του δυνατότητες, τα προς προμήθεια είδη και να καθορίσει, με βάση δικές του εκτιμήσεις, τα κριτήρια για την ανάδειξη του αναδόχου, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι (βλ. ΕΑ ΣτΕ 307/2007).

Γ) Στην προκείμενη περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν παραθέτει αρκούντως εξειδικευμένα και τεκμηριωμένα, ενόψει των συνθηκών, στοιχεία, που αφορούν στη νομική ή πραγματική κατάστασή της, εκ των οποίων, είτε αποκλείεται, είτε καθίσταται υπερβολικά δυσχερής η συμμετοχή της στον ένδικο διαγωνισμό, λόγω της θέσπισης του προσβαλλόμενου όρου και ως εκ τούτου, αλυσιτελώς αναφέρει στην προσφυγή της ότι οι συσκευασίες που προτίθεται να προσφέρει καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες του ..., διότι διαθέτουν μεγάλο και κατάλληλο αριθμό ... ανά συσκευασία. Συναφώς, η προσφεύγουσα αλυσιτελώς επικαλείται ότι αντίστοιχοι όροι είχαν περιληφθεί σε προηγούμενο διαγωνισμό της ίδιας αναθέτουσας αρχής με συναφές αντικείμενο, από τον οποίο απορρίφθηκε η προσφορά της «...», καθώς τούτο δεν αποδεικνύει ότι ο μοναδικός οικονομικός φορέας που πληροί την επίμαχη απαίτηση είναι η εταιρεία «...». Καταληκτικά, γίνεται εν προκειμένω δεκτό ότι, λόγω του μεγάλου όγκου ... που πραγματοποιούνται ημερησίως στο υπόψη ..., αλλά και της

ανάγκης έκδοσης άμεσων αποτελεσμάτων προς τις ... και τους ..., νομίμως απαιτήθηκαν ... για την εύρυθμη λειτουργία του ... και όχι λιγότερες ..., ως απαράδεκτως προβάλλει η προσφεύγουσα, προς τον σκοπό της εξυπηρέτησης των δικών της επαγγελματικών συμφερόντων. Συνεπώς, ο 3^{ος} λόγος της υπό κρίση προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

• 4^{ος} λόγος προσφυγής: θέσπιση «φωτογραφικών» απαιτήσεων ως προς τη ζητούμενη ...

A) Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δια της θέσπισης της με α/α 4 προδιαγραφής του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης, κατά την οποία η προς προμήθεια ... θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ..., καθίσταται αδύνατη, άλλως, ουσιωδώς δυσχερής η συμμετοχή της στον υπόψη διαγωνισμό, καθώς η ... που δύναται να προσφέρει διαθέτει έως ... και όχι 45, ως ζητείται στη διακήρυξη. Τέλος, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι η προσβαλλόμενη απαίτηση: α) είναι καταχρηστική, δεδομένου ότι το πλήθος των απαιτούμενων ... του Πίνακα Α της 1^{ης} Ομάδας ..., οι οποίες εκτελούνται σε ... είναι μόλις 36 και β) καλύπτεται μόνο από τα συστήματα που προσφέρει η εταιρεία «...».

B) Στην υποενότητα ΙΙ: «Τεχνικές Προδιαγραφές ...» της ενότητας Δ του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης (βλ. σελ. 63), προβλέπεται ότι η προς προμήθεια ... πρέπει «να διαθέτει τουλάχιστον ...».

Καταρχάς, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η επίμαχη τεχνική προδιαγραφή καλύπτεται πλήρως τόσο από τους ... «...» της εταιρείας «...», που διαθέτουν ... (βλ. επίσημη ιστοσελίδα της εν λόγω εταιρείας, ...), όσο και από τους αναλυτές «...» της εταιρείας «...», οι οποίοι διαθέτουν ... (βλ. επίσημη ιστοσελίδα της εν λόγω εταιρείας, ...) και ως εκ τούτου, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περί θέσπισης «φωτογραφικής» απαίτησης θα πρέπει να απορριφθούν ως αόριστοι και συνεπώς ως απαράδεκτοι, και περαιτέρω ως αβάσιμοι. Ως προς τον ανωτέρω λόγο προσφυγής, ισχύουν *mutatis mutandis* όσα προαναφέρθηκαν κατά την εξέταση του 2^{ου} και του 3^{ου} λόγου προσφυγής, ότι δηλαδή, αφενός μεν, ο συμμετέχων δεν δύναται να αμφισβητεί κατά τρόπο γενικό την νομιμότητα συγκεκριμένων όρων της διακήρυξης, προκειμένου να προσδιορίσει, κατά τις δικές του δυνατότητες, τα προς προμήθεια είδη, αφετέρου δε, ότι η αναθέτουσα αρχή είναι κατ' αρχήν ελεύθερη να διαμορφώνει - κατά την κρίση της - τους όρους της

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

διακήρυξης που αφορούν στα ζητούμενα προϊόντα, καθορίζοντας τις τεχνικές προδιαγραφές που κρίνει πρόσφορες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της.

Επίσης, λόγω της αρχής της αυτοτέλειας των διαδικαστικών διαδικασιών, η προσφεύγουσα αλυσιτελώς παραπέμπει σε έτερες αποφάσεις της Αρχής, ενώ απαραδέκτως αναφέρει στην προσφυγή της ότι το ... δεν παραθέτει στις απόψεις του συγκεκριμένου υπολογισμού στους οποίους προέβη, προ της θέσπισης της επίμαχης ... (...), καθώς - ως προελέχθη στην παρούσα σκέψη - δεν αποκλείεται τυχόν περιορισμός του κύκλου των συμμετεχόντων, ως εκ των απαιτήσεων συγκεκριμένων προδιαγραφών, εάν με αυτές οι συγκεκριμένες προδιαγραφές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται. Καταληκτικά, γίνεται δεκτό ότι, λόγω του μεγάλου όγκου ... που πραγματοποιούνται ημερησίως στο υπόψη ... και της ανάγκης έκδοσης άμεσων αποτελεσμάτων προς τις ... και τους ..., νομίμως απαιτήθηκαν ... για την εύρυθμη λειτουργία του ... και όχι ..., ως απαραδέκτως προβάλλει ο προσφεύγων, προς τον σκοπό εξυπηρέτησης των δικών του επιχειρηματικών επιλογών. Με βάση τα προλεχθέντα, ο 4^{ος} λόγος της κρινόμενης προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος.

• 5^{ος} λόγος προσφυγής: μη νόμιμη απαγόρευση της υπερβολαβικής ανάθεσης τμήματος/τμημάτων της σύμβασης σε τρίτους

A) Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η καθολική απαγόρευση της υπερβολαβικής ανάθεσης της σύμβασης σε τρίτους (υπεργολάβους), περιορίζει αδικαιολόγητα την ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην εν θέματι διαδικασία, καθώς αποκλείονται εκ προοιμίου οικονομικοί φορείς *«που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό αναλαμβάνοντας οι ίδιοι κάποια τμήματα της σύμβασης και αναθέτοντας κάποια άλλα σε υπεργολάβους...»*.

B) Στην παράγραφο 4.4.1. της ένδικης διακήρυξης προβλέπεται ότι: *«δεν επιτρέπεται η ανάθεση της εκτέλεσης τμήματος/τμημάτων της σύμβασης σε υπεργολάβους»*. Το ... στην απόφαση της 14^{ης} Ιουλίου 2016 (βλ. υπόθεση C-406/14, Wrocław - Miasto na prawach powiatu κατά Minister Infrastruktury i Rozwoju, σκέψεις 25 και 26), έκρινε ότι: *«25. Κατά το αιτούν δικαστήριο, από την απόφαση της .... 2004, ... και ... (...:159), συνάγεται ότι η*

οδηγία 2004/18 επιτρέπει τον περιορισμό της χρήσης υπεργολαβιών προς εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων υπό την προϋπόθεση ότι τούτο δεν λειτουργεί ως εμπόδιο, αποτρέποντας τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς των οικονομικών φορέων που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν τις τεχνικές και οικονομικές ικανότητες υπεργολάβων. Εντούτοις, στην υπόθεση εκείνη δεν είχε τεθεί το ζήτημα αν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκφράζει υπό μορφή ποσοστού την έκταση των εργασιών τις οποίες ο ανάδοχος οφείλει να εκτελέσει ο ίδιος. 26. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν η επίδικη ρήτρα, περιορίζοντας τη δυνατότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) να μετέχουν στην υλοποίηση έργων για τα οποία συνάπτονται δημόσιες συμβάσεις, παραβιάζει ενδεχομένως την αρχή του ανοίγματος των δημοσίων συμβάσεων στον υγιή ανταγωνισμό, άνοιγμα που αφορά όλες τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, σε έναν τομέα όπου η μεταχείριση των ΜΜΕ χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Ως προς το σημείο αυτό, παραπέμπει στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως δε στην απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Swm Costruzioni 2 και Mannocchi Luigino (C-94/12, EU:C:2013:646, σκέψη 33)*.».

Επίσης, στην απόφαση της 10^{ης} Οκτωβρίου 2013 (βλ. υπόθεση C-94/12, *Swm Costruzioni 2 SpA, Mannocchi Luigino DI κατά Provincia di Fermo*, σκέψεις 35 και 36), το Δ.Ε.Ε έκρινε ότι: «35. Βεβαίως, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι υπάρχουν εργασίες με ιδιαιτερότητες οι οποίες απαιτούν ικανότητα η οποία δεν μπορεί να προκύψει ως άθροισμα της ελάχιστονης ικανότητας περισσότερων. Στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή ευλόγως μπορεί να απαιτήσει το ελάχιστο επίπεδο της οικείας ικανότητας να καλύπτεται από έναν μόνον οικονομικό φορέα ή, ενδεχομένως, από περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2004/18, στον βαθμό που η απαίτηση αυτή είναι συνδεδεμένη και ανάλογη με το αντικείμενο της επίμαχης σύμβασης. 36. Πάντως, δεδομένου ότι η περίπτωση αυτή αποτελεί εξαίρεση, δεν συνάδει προς την οδηγία 2004/18 να επιβάλλει το εθνικό δίκαιο την εν λόγω απαίτηση ως γενικό κανόνα, όπως συμβαίνει στην περίπτωση διατάξεως ανάλογης με το άρθρο 49, παράγραφος 6, του νομοθετικού διατάγματος 163/2006.».

Επομένως, το Δ.Ε.Ε. επιτρέπει τη θέσπιση περιορισμών κατά τη διατύπωση των όρων μιας διακήρυξης που αφορούν στην επίκληση των ικανοτήτων τρίτων φορέων (είτε πρόκειται για υπεργολαβική ανάθεση μέρους της σύμβασης, ως εν προκειμένω, είτε για

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

στήριξη στις ικανότητες τρίτου φορέα, κατά την έννοια του άρθρου 78 του ν. 4412/2016), μόνο εφόσον αυτό δικαιολογείται από το αντικείμενο, τη φύση και την σπουδαιότητα της σύμβασης και τελεί σε εύλογη αναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό, χωρίς να οδηγεί σε αδικαιολόγητο περιορισμό του ανταγωνισμού, περιορίζοντας τον αριθμό των εν δυνάμει υποψηφίων να μετάσχουν στον διαγωνισμό (βλ. σχετικά και ΣτΕ 421/2020, 505/2021 ΑΕΠΠ κλπ). Πέραν, όμως, των ανωτέρω αναφερόμενων, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένας οικονομικός φορέας που βάλλει κατά όρου διακήρυξης, ο οποίος παρεμποδίζει την προσφυγή του στον θεσμό της υπεργολαβίας, για τη θεμελίωση εννόμου συμφέροντος, θα πρέπει να επικαλεστεί και να αποδείξει ότι έχει πράγματι την ανάγκη αυτήν, επειδή αφενός μεν, αδυνατεί να καλύψει αυτοτελώς τα σχετικά κριτήρια επιλογής, αφετέρου δε, επειδή έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την ικανοτήτων τρίτων, δυνάμει σχετικών συμφωνιών με αυτούς. Επομένως, εναπόκειται στον συμμετέχοντα, ο οποίος προτίθεται να προσφύγει στις ικανότητες επιχειρήσεων προς τις οποίες συνδέεται αμέσως ή εμμέσως, να αποδείξει ότι πρόκειται να αποστραφηθεί τα μέσα των εν λόγω επιχειρήσεων (τα οποία, σημειωτέον, δεν του ανήκουν, αλλά είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σύμβασης), επειδή η διακήρυξη απαγορεύει καθολικά την υπεργολαβία. Ωστόσο, σε αντίθεση με τα προεκτεθέντα, η προσφεύγουσα αιτείται απλώς την ακύρωση της παρ. 4.4.1 της προσβαλλόμενης διακήρυξης, χωρίς να δηλώνει ρητώς, ειδικώς και ευθέως στην προσφυγή της (ή στο υποβληθέν υπόμνημά της) και χωρίς να αποδεικνύει, ως όφειλε, ότι παρεμποδίζεται η συμμετοχή της στον διαγωνισμό, διότι παρότι αδυνατεί να εκτελέσει τμήμα/τμήματα της προς ανάθεση σύμβασης, η διακήρυξη δεν επιτρέπει την υπεργολαβική της ανάθεση σε τρίτους. Με βάση τα προλεχθέντα και δοθέντος ότι η προσφεύγουσα – η οποία, σημειωτέον, διαθέτει δικά της ... και ... – δεν επικαλείται, πολλώ δε μάλλον, δεν αποδεικνύει ότι θίγεται από τη θέσπιση του επίμαχου όρου (απαγόρευση υπεργολαβίας), ο 5^{ος} λόγος της υπό κρίση προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος ως άνευ εννόμου συμφέροντος προβαλλόμενος.

10. Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί και το κατατεθέν παράβολο πρέπει να καταπέσει (άρθρο 363 παρ. 5 του ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ. 5 του π.δ. 39/2017).

Αριθμός απόφασης: 112 / 2025

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του προσκομισθέντος παραβόλου, ποσού δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000,00€).

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 03 Ιανουαρίου 2025 και εκδόθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2025, στην Αθήνα.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΛΙΚΗ ΜΑΡΚΑΚΗ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΙΑΝΟΣ**